

ЗАХВАЛНОСТ

[Српски – Serbian – صربي]

Ахмед Ферид

Ревизија и обрада:

Ирфан Клица

Амра Дацић

Љубица Јовановић

Фејзо Радончић

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ أهمية الشكر ﴾

« باللغة الصربية »

أحمد فريد

مراجعة :

عرفان كليسا

عمرة دانسيثش

يوفانو فيتس ليوبيتسا

فيزو رادوتشيش

2015 - 1436

IslamHouse.com

ЗАХВАЛНОСТ

Под захвалношћу се мисли на захвали и слављењу онога ко учини неко добро дело. Да би човекова захвалност била ваљана, она у себи мора садржавати три основна елемента: признање учињеног добротинства у тајности, причање о њему у јавности и помагање њиме у доказивању покорности. Захвалност је везана за срце, језик и тело, при чему срце служи за спознају и показивање наклоности, језик за слављење и хваљење, а тело за доказивање покорности према ономе коме се захваљује и суздржавање од непокорности према њему.

Стављајући захвалност и веровање у исту раван, Узвишени Бог даје до знања да Своје робове неће казнити, ако Му буду захваљивали и ако у Њега буду веровали. То се разуме из речи Узвишеног:

Зашто би вас Бог кажњавао, ако будете захваљивали и веровали! (Кур'ан, Ен-Ниса', 147), Тј. ако испуните два циља због којих сте створени; ако будете захваљивали и веровали, Ја вас нећу казнити.

Узвишени, затим, казује да између Својих робова, милошћу посебно обасипа оне који су захвални: **...тако Ми једне другима искушавамо да би неверници рекли: 'Зар су то они којима је Бог, између нас, милост указао!' - А зар Бог добро не познаје оне који су захвални!** (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 53)

Узвишени Бог све људе дели на две врсте: оне који су захвални и оне који су незахвални. Од свих ствари најмрзнија Му је незахвалност и незахвалници, а најдража захвалност и они који су захвални. То потврђују речи Узвишеног: **Ми му на прави пут указујемо, а његово је да ли ће захвалан или незахвалан бити.** (Кур'ан, Време, 3)

Узвишени, затим, у Својој Књизи наводи како је Соломон, нека је над њим мир, у томе смислу рекао: **Ово је благодат Господара мога који ме искушава да ли ћу захвалан или незахвалан бити - па, Господар мој је независан и племенит.** (Кур'ан, Мрави, 40)

Узвишени, надаље, каже:

И када је Господар ваш објавио: 'Ако будете захвални, Ја ћу вам, зацело, још више дати будете

ли незахвални, казна Моја заиста ће строга бити.'
(Кур'ан, Аврам, 7).

Узвишени је, дакле, повећање излива Својих благодати условио појачаном захвалношћу Својих робова. Зато, као што нема краја захвалности, нема ни краја Његовим благодатима.

На многим местима у Кур'ану, где се говори о награди, испуњењу молбе, опскрби, примању покајања и опросту греха и сл., Узвишени Бог наглашава Своју вољу као предуслов за прихватање. Такав је случај и са следећим одломцима:

...па Бог ће вас, ако хоће, из обиља Свога имућним учинити. (Кур'ан, Покајање, 28)

...ако хоће, отклониће од вас оно зашта сте Га молили. (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 41)

... даје у обиљу онеме коме Он хоће. (Ел-Бекаре, 212)

А Бог ће онеме коме Он хоће опростити.
(Кур'ан, Покајање, 15)

За разлику од ајета у којима се говори о награди за захвалност, где воља није тако наглашена. То се најбоље види из речи Узвишеног:

...и сигурно ћемо наградити захвалне.
(Кур'ан, Имранова породица, 145)

...а Бог ће захвалне сигурно наградити.
(Кур'ан, Имранова породица, 144)

Увидевши колико је захвалност код Бога цењена и да је, као таква, једна од најодабранијих и најузвишенијих врлина човека, Божији непријатељ Сотона узео је себи за циљ да људе одвраћа од захвалности и да их навраћа на незахвалност. То се види и из његових речи: **...па ћу им и спреда, и страга, и здесна, и слева прилазити, и Ти ћеш установити да већина њих неће захвална бити!**
(Кур'ан, Бедеми, 17)

Говорећи о захвалнима, Узвишени каже да их је међу Његовим робовима мало, па каже: **А мало је захвалних међу робовима Мојим.** (Кур'ан, Себе', 13)

Првог посланика посланог Својим робовима на Земљи, Узвишени Бог хвали и за њега каже да је био захвалан: **...а потомци оних које смо са Нојом**

послали! Он је, заиста, био роб захвални. (Кур'ан, Ноћно путовање, 3)

Истичући посебно Ноја, нека је над њим мир, овде Узвишени Своје робове подсећа да се као Нојини потомци на Ноји требају угледати, јер је он њихов други отац, поготово зато што је Узвишени Бог дао да сви људи после Потопа воде порекло од Ноја и његових потомака, као што стоји у речима Узвишеног: **И Ми смо потомке његове у животу оставили.** (Кур'ан, Редови, 77)

Зато Узвишени Нојиним потомцима наређује да буду као и њихов отац, тј. захвални, јер је и он био роб захвалан. Казујући ко Му највише робује, Узвишени у првом реду наводи оне који су захвални, што значи да они који Му нису захвални, нису ни склони робовању. У томе смислу Узвишени каже: **...и будите Богу захвални, па ви се само Њему клањате!** (Кур'ан, Ел-Бекаре, 172)

Узвишени, надаље, наводи да је Његово задовољство у захвалности која се показује према Њему, па каже: **...а задовољан је вама ако будете захвални.** (Кур'ан, Скупови, 7)

Казивајући о Авраму, нека је над њим мир, Узвишени га хвали и истиче његову захвалност на Божијим благодатима, па каже:

Аврам је био пример честитости, покоран Богу, прави верник, није друге сматрао Богу равним. И био је захвалан на благодатима Његовим; Он је њега изабрао и на прави пут извео. (Кур'ан, Пчеле, 120-121)

Узвишени, према томе, Аврама, нека је над њим мир, наводи као пример за углед који је био покоран Богу, устрајан у добру, затим да је био прави верник, потпуно посвећен Богу, не обраћајући пажњу на друге мимо Њега, посебно истичући на крају да је био захвалан према своме Господару на Његовим благодатима, стављајући тако његову захвалност у први план.

Говорећи о захвалности, Узвишени Бог наводи да је то главни животни циљ човека, због кога га је његов Господар и створио: **Бог вас из трбуха мајки ваших изводи, ви ништа не знате, и даје вам слух и вид и разум да бисте били захвални.** (Кур'ан, Пчеле, 78)

Од Веровесника, нека је над њим спас и мир, се у Бухаријиним Сахиху и Муслимовом Сахиху наводи да би толико дуго стајао на стајању на ноћној молитви да би му ноге знале отећи, па му је речено зашто то чини када су му унапред опроштени и ранији и каснији греси, па је одговорио: "Зар да не будем роб захвалан?"

Од њега се, такође, веродостојном предајом преноси да је Му'азу рекао: "Тако ми Бога, волим те, па немој заборавити да после сваке молитве проучиш: 'Боже, помози ми да Те се сећам, да Ти захваљујем и да Ти, како најлепше може бити, робујем!'"

Муслим у своме Сахиху од Веровесника, нека је над њим спас и мир, бележи да је рекао: "Бог је задовољан са Својим робом који, кад поједе залогај, на њему захвали Богу или попије гутљај, па на њему захвали Богу."

Због свега наведеног, награда за захвалност према Богу, је Божије задовољство са Својим робом, а то је, као што стоји у одломку, најбоља награда: **А и мало наклоности Божије веће је од свега тога.** (Кур'ан, Покајање, 72)

Осим тога, захвалност је предуслов за стицање благодати и њихов непресушни ток, као што је Омер б. Абдулазиз рекао: "Чувајте Божије благодати захваљувањем Богу на њима!"

Ибн Ебу ед-Дуња од Али б. Ебу Талиба, Бог био задовољан њиме, наводи да је једном човеку из Хемедана рекао: "Благодат се продужава захвалношћу, што се више захваљује благодат је већа. Благодат и захвалност иду једна са другом. Бог неће престати да повећава благодат све док роб не престане да захваљује."

Ел-Хасан је рекао: "Што више спомињите ове благодати, јер је њихово спомињање захвалност на њима. Бог је Своме Веровеснику наредио да прича о благодатима свога Господара, речима: **И о благодати свога Господара казуј!** (Кур'ан, Јутро, 11)

Узвишени Бог воли да на Своме робу види трагове Своје благодати, јер је спомињање Божијих благодати робова захвалност Богу на њима.

Ебу ел-Мугира је, када би га упитали: "О Ебу Мухаммеде, како си освануо?" - Имао је обичај да одговори: "Осванули смо у изобиљу благодати, да нисмо у стању на њима назахваљивати. Бог нам се

умиљава, иако је од нас независан, а ми Му се омражавамо, иако смо од Њега зависни."

Сурејх је рекао: "Ниједног роба не погоди несрећа, а да са њом од Бога не дођу три благодати: да у вери не доживи искушење, да га заобиђе тежа несрећа од оне која га је погодила и да се деси оно што се морало десити.

Од Суфјана се преноси да је у вези речи Узвишеног: **Ми ћемо их постепено одакле се и не надају патњи приближавати.** (Кур'ан, Ел-Калем, 44) Рекао: "Тј. обасипати их благодатима и сметати им да на њих не узвраћају захвалношћу", док је неко други рекао да то значи: "Тако да ћу им, када год учине грех, узвратити неком од благодати."

Приповеда се да је некакав човек упитао Ебу Хазима: "Ебу Хазиме, у чему се огледа захвалност очију?" - Па му је одговорио: "У томе да, ако видиш шта лепо, причаш, а, ако видиш шта ружно, да сакријеш." На то је овај упитао: "У чему се огледа захвалност ушију?" - Па му је одговорио: "У томе да, ако чујеш какво добро, запамтиш, а, ако чујеш какво зло, одбациш и прођеш као да ништа ниси чуо." Затим је упитао: "У чему се огледа захвалност руку?"

- Па му је одговорио: "У томе да њима не прихваташ за оно што није твоје и да не ускраћујеш од онога што у њима имаш и што си пред Богом дужан да даш." Затим је упитао: "У чему се огледа захвалност стомака?" - Па му је одговорио: "Да му на дну буде храна, а на врху знање." Затим је упитао: "А у чему се огледа захвалност стидних места?" - Па му је цитирао речи Узвишеног:

...они који стидна места своја буду чували и живели једино са женама својим или са онима које су у власништву њиховим - они, заиста, прекор не заслужују, - а они који траже изван тога, они у грех упадају. (Кур'ан, Ел-Ме'ариц, 29-31).

Затим је упитао: "У чему се огледа захвалност ногу?" - Па му је одговорио: "У томе да, ако завидиш неком од умрлих, идеш његовим стопама и радиш као што је он радио, а, ако презиреш неког од умрлих, да не радиш као што је он радио и да на томе Богу будеш захвалан."

Онај ко тако чини је захвалан Богу, за разлику од онога ко захваљује само језиком, а не и свим органима тела и тако личи на онога ко има одећу, али је не обуче, већ се само њеним крајевима заогрне, па

се њоме не може заштитити ни од врућине, ни од хладноће, ни од снега а ни од кише.

Један од учених људи је своме брату у писму написао: "Затим, доживели смо да смо, иако смо према Њему толико непослушни, од Бога обасути неизмерним благодатима, тако да не знамо на чему да Му више будемо захвални; што нам је толико лепих ствари дао, или што нам је толико ружних дела покрио."

Од Јунуса б. Убејда се преноси да је један човек упитао Ебу Темима како је освануо, па му је овај одговорио: "Освануо сам са две неизмерне благодати тако да не знам која је од њих вреднија; покривених греха, па ми нико због њих не може пребацити и наклоности у срцима робова коју им је Бог (према мени) улио, какву ја својим делима никада не бих могао заслужити."

Ел-Хасан је рекао: "Нема роба коме је Бог дао неку благодат, па Му на њој буде захвалан и каже: "Хвала Богу!", а да оно што је дао није боље од онога што је узео."

У вези са речима Узвишеног: Хвала Богу!, Ибн ел-Кајјим је рекао: "И то је једна од Божијих

благодати, јер је Божија благодат и то што роб своме Господару на благодатима захваљује. Неке благодати су веће од других. Тако је благодат захвалности већа од благодати иметка, угледа, деце, жене и слично. Бог, опет, најбоље зна!"